SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 148. JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, AUGUST 8, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 8-го СЕРПНЯ 1989 Ч. 148. РІК XCVI.

КАГЕБІСТИ РОЗГРОМИЛИ ТАБІР ПЛАСТУНІВ БІЛЯ ЛЬВОВА

Львів (ЗП УГС). — У п'ятницю, 4-го серпня, 185 міліціонерів та кагебістів напали на пластунський табір, розташований на хуторі Паланики, Городоксько-го району, Львівської облас ти.

Двоє дітей, яким пощасти ло втекти, розповіли, що у п'ятницю перед полуднем на хуторі з'явилися три великі автобуси, два малі і три автомобілі, з яких повискакували міліціонери і молодики в цивільному, почали бити дітей і тягти їх до заґратованих мікроавтобусів "УАЗ". Зокрема дуже побили 17-річного Романа Тлустяка, якого звалили на землю і копали. 16-тирічного Богдана Тарнаського били за те, що він фотографував їх з вікна.

Напасники зруйнували весь табір, повалили намети, один намет, що був із блакитно-жовтої тканини, забрали з собою. Порвали блакитно-жовтий прапор. Забрали з собою восьмеро дітей і ніхто не знає, де вони тепер і що з ними діється.

Пласт був започаткований Українським Християнсько-Демократичним Фронтом.

Голова УХДФ Василь Січко звертається до всіх пластунів світу виступити на захист пластунів в Україні.

СЕМІНАР ДИРИҐЕНТІВ

Едмонтон, Анта. — Українське музичне товариство Альберти організує XУI семінар хорових дириґентів від 12-го до 27-го серпня ц.р. в Інституті св. Івана. За точнішими інформаціями слід телефонувати на число (403) 474-9774.

ПРЕЗИДЕНТ БУШ ВИДАВ ПРОКЛЯМАЦІЮ ТПН

Вашінґтон. — Президент Джордж Буш підписав цьогорічну проклямацію Тижня Поневолених Націй під час церемонії у Білому Домі в п'ятницю 20-го липня ц.р. у присутності біля 200 представників різних американських етнічних груп.

У вступному слові Президент наголосив, що „ера диктаторів вже закінчилася. Тоталітарна ера також кінчиться. Її перестарілі ідеї розвіялись, як листя із старого, мертвого дерева".

Ці слова Президент також включив у проклямацію.31-шу з черги, в якій він, між іншим, сказав, що „Лідери СССР та інших комуністичних урядів починають розуміти, що голоси тих, які змагаються за свободу і самовизначення не можуть бути заглушені". Президент Буш прирік, що „ЗСА надалі закликатимуть всі уряди і держави дотримуватися слова і духа Хартії Об'єднаних Націй та Гельсінкського заключного договору доти, доки свобода і незалежність не запанує у всіх поневолених народах".

Президент Буш особливо звернув увагу на події в Польщі, Мадярщині, Прибалтиці, Азії та Латинській Америці.

У церемоніях від УНСоюзу брали участь: головний предсідник д-р Іван Флис, головний радний Тарас Шмагала, головний радний і директор Бюра УНС у Вашінґтоні Евген Іванців і голова Окружного Комітету Богдан Ясінський.

НРУ у Львові почав видавати орган

Львів. — Тут під назвою „Віче" почав виходити в червні ц.р. орган Львівського відділу Народного Руху України за Перебудову.

Після важкої боротьби з клікою Володимира Щербицького і низовою партійно-державною бюрократією перемогли львівські пат ріотичні реформатори. Це ще один доказ, на яких хитких підвалинах стоїть реакційна влада Щербицького в Україні.

„Віче" подає повний текст „Декларації львівської реґіональної організації НРУ (Народного Руху України)". В декларації підкреслено, що „сили застою на Україні ще зберігають свої позиції і продовжують чинити опір позитивним змінам у нашому житті".

Ясне, що реакційне засилля не здасть своїх позицій без боротьби. І тому декларація постулює широку організацію й співпрацю усіх сил в Україні. В ній сказано:

„Необхідна консолідація зусиль усіх здорових сил на Україні, об'єднання їх на ґрунті утвердження принципів демократії і гласности. Формою такого об'єднання є Народний Рух України за Перебудову".

Стоячи в загальному на положеннях проєкту НРУ, як це подала „Літературна Україна" в числі з 16-го липня ц.р., декларація формулює становище львівського Народного Руху України в політичних питаннях:

„Організація виступає за відновлення державного суверенітету республіки, за створення дійового механізму соціяльного захисту громадян від сваволі та зловживань чиновницько-бюрократичного апарату.

„Організація є незалежною від будь-якого адміністративного втручання і здійснює свою діяльність у відповідності із законом. Виходячи з переконання, що народ є творцем права і держави, а Ради — виразником його інтересів, організація виступає проти будь-якої монополії на політичну владу і не ставить своєю метою захоплення влади".

З цієї точки декларації (це точка п'ять) ясно, що львівський НРУ відкидає вимогу компартії визнати її домінуючою привладною силою в країні.

Позбавляють нагород 70-ох совєтських „героїв"

Москва. — Як повідомляється в газеті „Ізвєстія" з 25-го липня ц.р., недавно створена депутатська комісія в справі державних нагород звернулась до Президії Верховної Ради СССР з пропозицією про позбавлення нагород 70-ох совєтських керівників різних ранґів, нагороджених орденами і медалями за військові заслуги, за трудові досягнення тощо, хоч насправді фактично були кримінальними злочинцями.

Серед них 37 військовослужбовців, 26 партійних функціонерів, шість робітників і один пенсіонер. Тут і ґвалтувальники малолітніх, і грабіжники, й спекулянти, розбійники, хабарники. Наприклад, велика група керівних працівників торгівлі Москви потрапила на лаву підсудних за хабарництво. Засуджений на 12 років зять Брежнєва Юрій Чурбанов, що отримав хабарів на 90,960 карбованців, був нагороджений орденами Червоного прапора, Червоної зірки, багатьма медалями. Колишня голова одного з колгоспів Туркменії Г. Аннамухамедова, що присвоїла близько 2 міл. карбованців у 1983-86 роках і засуджена на сім років позбавлення волі, ще й досі вважається Героїм соціялістичної праці, нагороджена орденами Жовтневої революції, Трудового червоного прапора, Дружби народів, Знак пошани, і медаллю За трудову доблість.

Депутатська комісія отримала багато телефонних дзвінків з приводу численних орденів Леоніда Брежнєва. У зв'язку з цим комісія повідомляє, що вдова його здала всі нагороди державі і вони зберігаються в спеціяльному сховищі.

Однак в повідомленні не сказано чи будуть коли-небудь розглядатись справи безлічі такого роду орденоносців серед прокурорів і суддів, серед офіцерів КҐБ, міліції та тюремної керівної верхівки, руки і совість яких є червоні від крови часто ні в чому невинних совєтських громадян. Бо саме за такі подвиги їх і нагороджували. Отримавши великі пенсії, вони розкошують на своїх дачах, але багато з них ще й досі посідають високі пости і продовжують здійснювати свої чорні справи.

ЙДУТЬ ТОРГИ ЗА ЗАКЛАДНИКІВ

Вашінґтон. — Якщо у п'ятницю, 4-го серпня, появилася надія, що Іран може допомогти вирішити кризу у зв'язку з закладниками, то в суботу і неділю ці надії майже зникли.

У п'ятницю новий президент Ірану Гашемі Рафсанджані дав зрозуміти, що його уряд має намір допомогти Білому Домові вирішити ливанську кризу, маючи на увазі саме становище з закладниками. Але вже в суботу офіційне пресове агентство Ірану випустило заяву, в якій сказано, що Рафсанджані не прийме відповідне послання З'єднаних Стейтів, вислане через посередників у третіх країнах.

Те ж саме заявила у суботу група „Гезболла". Повідомлення про те, що ця група втягнена в переговори з Ізраїлем про обмін захопленого Ізраїлем шейха Обейда і взятих у полон 150 шиїтів та трьох ізраїльських вояків і закладників з числа громадян західніх країн, в заяві „Гезболли" названі „сіоністською пропагандою". „Сіоністський ворог, — говориться у заяві, — помиляється. Захоплення шейха Абдула Каріма Обейда перекреслило всі можливі варіянти обміну".

Пресове агентство АП і американські газети повідомили, що Адміністрація Буша і далі не тратить надії на звільнення закладників шляхом переговорів з Іраном через треті країни .Все ще розглядається справа про „альжирський канал" — переговори Альжиру з Іраном, під час яких Альжир представляв би інтереси З'єднаних Стейтів. Але високопоставлені американські чиновники занепокоєні тим, що Іран твердить, ніби він не може якимось чином вплинути на „Гезболлу".

Чиновники Білого Дому і Державного департаменту пропонують розглядати суботню заяву Ірану і „Гезболли" як тимчасову перешкоду.

В суботу амбасадор Альжиру в Бейруті Галед ель-Гаснаві сказав журналістам що його уряд веде переговори про звільнення всіх закладників, які перебувають в Ливані. Гаснаві підтвердив раніші повідомлення, згідно з якими уряд Альжиру почав переговори на просьбу президента ЗСА Джорджа Буша. Він сказав, що, крім того, представники альжирської секретної служби приступили до переговорів з проіранськими групами в Ливані.

Гаснаві згадав також, що ЗСА і Організація Об'єднаних Націй ведуть, зі своєї сторони, переговори з Ізраїлем. В Ливані перебуває асистент генерального секретаря ООН Маррак Ґуллінґ. Він веде переговори з представниками всіх груп, так чи інакше втягнутих у громадянську війну в Ливані. М. Ґуллінґ заявив, що стурбований долею закладників і робить зі своєї сторони все можливе для їх звільнення.

КОБЗАРСЬКИЙ ТАБІР

Емлентон, Па. — Тут на оселі Всіх Святих української православної церкви від 13-го до 27-го серпня ц.р. відбудеться кобзарський табір, присвячений славній пам'яті маєстра Григорія Китастого, що його спонзорує Капеля Бандуристів ім. Тараса Шевченка, Товариство Українських Бандуристів і Школа Бандури ім. Григорія Китастого.

Інструкторами на кобзарському таборі будуть М. Фаріон, Ю. Китастий, М. Дейчаківський та М. Мішалов. За інформаціями слід телефонувати до д-ра Марка Фаріона на число (216) 932-9016.

Збірка містить статтю українського вченого

Монтреаль (ОУПС). — Заходами Міжнародного комітету історії мовознавства під головуванням проф. Г.Й. Нідереге вийшов із друку том доповідей 4-го Конґресу історії мовознавства, що відбувся 1987 року в університеті Трієр у Західній Німеччині. Цей том під наголовком „Спекулюм" вийшов у 1989 році у Видавництві „Нодус" у Мюнстері за редакцією д-ра К.Д. Дутца.

Як виходить із змісту збірника, в ньому надруковано доповіді 34-ох учених з Европи, Америки, Близького Сходу, які брали участь у згаданому конґресі й доповідали, чи виступали у дискусіях у часі конґресу.

В томі „Спекулюм" надруковано доповідь проф. Ярослава Рудницького з Канади, на тему історії українських етимологічних словників, у тому його власного з років 1962-82, проф. І.Огієнка (Митрополита Іларіона) з років 1979-82 та київського колективного з років 1982-85. Як передвісників української етимології названо Л. Зизанія з 1596 та Памву Беринду з 1627 року, зокрема його „імен толкованіє" в додатку до „ „Лексикону".

З уваги на те, що в трієрському конґресі взяли участь найвизначніші сучасні історики мовознавства, стаття проф. Рудницького має велике значення для їхнього обзнайомлення зі здобутками української лексикології а головно з тим, що вже в XVI і XVII століттях були українські праці з ділянки етимології та назвознавства.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ СССР Едуард Шеварднадзе, який побував недавно у Теграні, зустрівся з новим президентом ісламської республіки Алі Гашемі Рафсанджані. Це вже друга зустріч обох державних діячів у цьому році і, судячи з усього, високі сторони „досягли повного взаємопорозуміння". „Ми відкриваємо нову сторінку у двосторонніх відносинах, — сказав Шеварднадзе у виступі на тегранському радіо. — Ми готові до розвитку відносин в усіх ділянках, поважаючи при цьому порядки і соціяльний устрій, добровільно вибраний іранською нацією".

В РЕЗУЛЬТАТІ ГОЛОСУВАННЯ в польському парляменті міністер внутрішніх справ генерал Чеслав Кіщак був вибраний на пост прем'єр-міністра. Ч. Кіщак дістав 237 голосів, проти нього голосували 173 депутати, 10 депутатів утрималися.

У Трой проходить виставка знімок

Трой, Н.Й. (І.Д.). — Союз Українок Америки зібрав в Українському Музеї в Ню Йорку понад 2,000 світлин з українського життя в ЗСА.

Заходом Гуртка Любителів Мистецтва у Трою, Н.Й. під проводом інж. М.Гереця та Громадського Комітету під головством Галини Поршен відбулося в неділю, 30-го липня ц.р. в приміщенні Повітової Ради Мистецтв, 189 Друга вул. відкриття виставки знімок з українського життя в ЗСА, зокрема у Трою. Вона відкрита в неділі від 11:30 до 3-ої год. в будні від 10-ої до 4-ої год. Показано церкви, народні доми, школи, різні організації і братства, сестрицтва, стрілецькі громади, шкільних дітей, весілля. На деяких знімках видніють сотні людей, святочно прибраних у національні одяги. Показано Митрополита Андрея Шептицького, що двічі відвідав українців в ЗСА, Митрополита УПЦ Мстислава, Патріярха Івана Любачівського, першого священика в ЗСА о.І.Волянського, о.Г.Грушку, основника УНС, і багато Владик і священиків. Є також два українські літаки, „Україна" і „Львів", власність гетьманців-державників. Є спортові організації, театральні гуртки, ціле життя поселенців у ЗСА на протязі 100 років.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ЛЬВІВСЬКОГО ІНФОРМАЦІНОГО ЦЕНТРУ УГС

• У газеті „Львовская Правда" з 20-го червня ц.р. в статті „Дволікій Янус ілі что ето УХС". Автор статті Алім Лисюк вмістив листа якогось столяра зі Львова з описом злочину нібито вчиненого бандерівцями і запропонував надрукувати його в журналі „Український Вісник". З цього приводу член УГС Іван Жуленчук послав А. Лисюкові дуже слушного листа, якого наводимо: „Пане Алім Лисюк. Прошу переслати нам листа столяра І.Т., котрого ви помістили в своїй статті „Дволікій Янус..." і його буде надруковано в „Українському' Віснику". Правда, „Український Вісник" не-партійний журнал, тому ініціяли автора листа, які вважаються достатніми для „Львовской Правди" треба замінити повним прізвищем, ім'ям та по батькові і подати адресу автора. 21 червня 1989. Іван Жуленчук".

• У Львові вийшов перший випуск літературно-мистецького додатку до самвидавного журналу „Український Час"—„Поезія-перечанка". В додатку вміщено поезію, художню прозу і публіцистику. Відповідальна за випуск Андріяна Дячишин.

• 24-го червня у Львові на Янівському кладовищі о 2-ій год. відбулася Панахида в пам'ять жертв сталінських репресій. Вступне слово виголосив голова Комітету Захисту УКЦ Іван Гель. Панахиду відправили греко-католицькі священики о. Кость Панас і о. Андрій. Пізніше о 17-ій годині також Панахида відбулася на Личаківському кладовищі, Панахиду відправили греко католицькі священики: о. Михайло Волошин, о. Кость Панас і о. Андрій. Люди молилися за всіх українців, які загинули від сталінського терору, за українську ієрархію греко-католиків, за свободу УКЦ і українського народу. Після Панахиди велика процесія людей рушила до центру міста.

• 24-25-го червня у Ризі відбулася конференція Української Національно-Демократичної Ліґи, на яку прибули делеґати з Києва, Одеси і Дніпропетровського. Із гостей на конференції були Григорій Приходько від самвидавного журналу „Український Час", а також представники Національно-Демократичного Руху в Латвії. Конференція прийняла декларацію, статут Української Національно-Демократичної Ліґи і резолюцію про пакт Ріббентропа-Молотова. Депутати вибрали тимчасовий координаційний комітет. На чолі якого став Євген Чернешов, і керівник прес-служби Аркадія Терєєва. Вирішено восени провести установчу конференцію УНДЛ.По закінченні конференції делеґати поклали вінок і квіти під пам'ятник свободи. На стрічках, які сповивали вінок, було написано лотиською і українською мовами: „За вільну і незалежну Латвію!" та „За вільну і незалежну Україну!" Біля пам'ятника свободи відбувся короткий мітинг, на якому виступив з промовою Є.Чернешов.

• 25-го червня у Львові у помешканні голови Комітету Захисту УКЦ Івана Геля відбулася зустріч з австрійським сенатоторм Джімом Шортом, який цікавився Греко-Католицькою Церквою та суспільно-політичним життям в Україні. В розмові із сенатором Шортом та його дружиною взяли участь: голова Комітету Захисту УКЦ І. Гель, члени Виконавчого Комітету УГС Вячеслав Чорновіл і Михайло Горинь, керівники „Товариства „Лева" Ігор Гринів та Орест Шейка, а також представник Народного Руху України Анатолій Крашеньчук.

• 26-го червня у Львові в 11-ій год. з місця роботи був забраний міліцією член УГС Ігор Деркач. Його відвезли до Івано-Франківсь-

(Закінчення на стор. 4)

ТЕНІСОВИЙ ТУРНІР

Керґонксон, Н.Й. — Тут на кортах Союзівки Карпатський Лещетарський Клюб влаштовує 12-го і 13-го серпня ц.р. тенісовий турнір у подвійній ігрі (чоловіків, сеньйорів і юнаків) та у мішаній грі за нагороди Союзівки. Початок подвійних ігор чоловіків у суботу, 12-го серпня, о год. 10-ій ранку. Початок подвійних ігор юнаків і мішаних пар о год. 1-ій по полудні. Особиста реєстрація змагунів на Союзівці година перед початком змагань, вписове 4 дол. від особи. Приміщення слід замовляти через управу Союзівки, тел. (914) 626-5641.

У СВІТІ

КОЛИШНІЙ КОРОЛЬ РУМУНІЇ Міхай має намір звернутися до своїх співвітчизників на мадярській телевізійній програмі, яку зможуть побачити мільйони мешканців Трансильванії та інших областей Східньої Европи. Після того як мадярська телевізія оголосила 24-го липня, що програма, присвячена королівській родині Румунії, вийде в етер в найбільш зручний для глядачів час, а в половині серпня у мадярських кінотеатрах почне демонструватися відповідний фільм, румунська амбасада у Будапешті склала протест урядові Мадярщини, який не приніс жодних результатів. Недавно Мадярщина усунула дротяну загороду на кордоні з Австрією, але встановила її на румунському кордоні, щоб стримати потік втікачів, що рятуються від букарештського диктаторського режиму. На думку західніх коментаторів, король Міхай, який правив Румунією у кінці Другої світової війни, має намір виступити з критикою теперішнього румунського режиму і совєтського керівництва.

ОСТАННІМ ЧАСОМ КРЕМЛЬ виявляє явну зацікавленість у поширенні економічних зв'язків з Ізраїлем, особливо в ділянці сільського господарства. Як повідомили неназвані совєтські чиновники голові ізраїльської місії у Москві Аріє Лівінові, Совєтський Союз особливо зацікавлений у експорті ізраїльських овочів і городини, а також у придбанні обладнання для молочних фабрик. Москва ясно дала зрозуміти, що вона вітає негайне прибуття в СССР ізраїльських спеціялістів сільського господарства, освоєння пустинь і використання соняшної енерґії. В Єрусалимі совєтські ініціятиви вважають цінними і корисними. Поперше, вони поширять експортні можливости країни, а подруге, сприятимуть остаточній нормалізації відносин між двома державами.

НІКАРАҐУАНСЬКІ ПАРТИЗАНИ мають намір чинити опір будь-яким спробам розформувати їхні загони до проведення у Нікараґуа президентських виборів, призначених на 25-го лютого наступного року. Реґіональна мирна угода, яка нині обговорюється керівниками держав Центральної Америки, закликає антисандіністських партизанів ліквідувати їх військові бази в Гондурасі, скласти зброю і „повернутися до мирного життя в Нікараґуа". „Насильне розформування сил нікараґуанського Опору може перешкодити реалізації мирного пляну і привести до нової війни", — заявив політичний дорадник партизанського командування Ксавієр Арґельо. ЗСА, які припинили військову допомогу антисандіністам до досягнення відповідної угоди між Конгресом і Адміністрацією Джорджа Буша, виступають проти розформування партизанських сил до президентських виборів у Нікараґуа.

ОСТАННІМ ЧАСОМ НА сторінках „ліберально настроєних" московських видань появилися напади проти генерального секретаря КПСС і голови Верховної Ради Міхаїла Ґорбачова. Обвинувачення ці, правда, носять характер доброзичливих порад, але цікаві вже тим, що ставлять під сумнів непогрішимість керівника партії і держави. Найбільш різка критика появилася на сторінках журналу „ Новий Мір". У статті історика Андроніка Міґраняна сказано, що популярність Ґорбачова явно пішла вниз в порівнянні з періодом початку його правління. А. Міґранян пише, що Ґорбачов здобув початкові успіхи завдяки репутації активного борця з ненависним минулим і обіцянкам кращого майбутнього. „Тепер же, — пише Міґранян, — Ґорбачов збирається одночасно виступати в ролі Папи Римського і Мартина Лютера. З одного боку, він бореться з номенклятурою, заявляючи про своє бажання змінити або взагалі знищити її. З другої сторони, він втілює саму систему. Всі прорахунки недавніх років, викликані нерішучістю уряду і партії, ніяк не сприяють популярності Ґорбачова".

НОВА ВЕРХОВНА РАДА СССР затвердила головою державного комітету у справах охорони природи безпартійного — 54-річного біолога Ніколая Воронцова. Як повідомляє пресове агентство Ассошіейтед Пресс, вперше за всю совєтську історію не член КПСС призначений на міністерський пост. Кандидатура колишнього голови державного комітету у справах природи Федора Морґуна Верховній Раді не пропонувалася. Виступаючи перед делеґатами, Н.Воронцов заявив, що стоїть за проведення екологічної експертизи перед початком будівництва будь-якого промислового або енерґетичного підприємства і за те, щоб думки місцевого населення діставали більшу вагу, ніж міркування союзних міністерств. Під час сесії уряд заявив, що вчетверо збільшить бюджет на охорону довкілля; у найближчі 15 років для цієї цілі буде виділено 400 більйонів карбованців.

В Москві вийшов український самвидавний журнал

Москва. (ПС УГС.). — Московська філія УГС почала видавати журнал під наз вою „Національне питання". Головним редактором є С.В. Мацко.

У першому числі, яке щойно вийшло, опубліковано статтю В.І. Вернадського „Українське питання і російська громадськість", статтю Ольги Горинь „В традиційному руслі фальсифікації", присвячену проблемі офіційного визнання Української Католицької Церкви і ролі УКЦ у збереженні української культури, статтю Билла Келлера „В Україні розпочався процес оживлення націоналістичного руху" (передруковано з „Інтернешенел Гералд Трібюн"), листування Дмитра Стуса з представниками МВД з приводу перевезення в Ураїну останків його батька — поета Василя Стуса, який помер в концтаборі ч. 36 на території Пермської области, а також про повернення близько 600 віршів та перекладів В. Стуса, конфіскованих у концтаборі.

Опубліковано в журналі також текст Інструкції ч. 001223 з 11-го жовтня 1939 року, в якій містяться вказівки про спосіб „проведення депортації антисовєтських елементів з Естонії, Латвії, Литви".

В АМЕРИЦІ

ЗАГРОЖЕНІ ПРЕЗИДЕНТСЬКИМ вето члени Конгресу вкінці виготовили компроміс пляну про фінансове рятування щадничо-позичкових інституцій, який буде сприємливий для Адміністрації президента Джорджа Буша. Загальний кошт цього рятунку виноситиме 157 біл. дол., а спори йшли про 50 біл. дол., які демократи хотіли додати до державного бюджету, на що не погоджувався президент Буш.

НАУКОВІ ДОСЛІДНИКИ д-р Джеймс Тетрад і д-р Вілліям Ленґстон з Каліфорнійської фундації недуги Паркінсона дослідили, що лікарство „депренил" значно сповільнює розвиток недуги Паркінсона. Це вперше дослідники знайшли щось, що сповільнює симптоми неврологічної недуги, якою є недуга Паркінсона. На цей лік покладають надії майже 400,000 американських громадян, що хворіють на цю недугу, сказала Джуді Роснер, заступниця директора Об'єднаної фундації недуги Паркінсона в Чикаґо.

ЗАОХОЧЕНІ КОЛОСАЛЬНИМИ зисками з продажу кокаїни та інших наркотиків, організації торгівлі наркотиками поширюють цей ринок поза великі міста країни у сільськогосподарські стейти, як Айова і Вайомінґ, заявляють працівники Департаменту справедливости. У першій великій аналізі розповсюдження наркотиків виявився новий образ організованого злочинства, в котрому міжнародні банди з осідком у Каліфорнії, такі, як колюмбійські „картелі, азійські 'тріади і кліщі' " та ямайські „поліційні загони" поширюють наркоманство і насильство по цілій країні. Генеральний прокуратор ЗСА Дік Торнбирґ сказав, що „ці злочинські об'єднання працюють на різних щаблях комерційної діяльности країни і в різнородних аспектах", але нічого не згадував про те, як задумує Уряд розправлятися з ними.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription, 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to Svoboda

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на Svoboda

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Вільний харчовий ринок — почерез дорожнечу і страйки

Мова йде про Польщу. Генерал Войцєх Ярузельський, може добрий військовик і більший поляк, як комуніст, не склав іспиту як реформатор харчового ринку. Можливо, що він хотів увести у Польщі продаж харчових продуктів за західнім принципом визначування ціни на окремі харчі їхніми приватними процедурами, але забув, що для переходу від державою реґульованої торгівлі до торгівлі приватної, треба довшого часу і не можна творити нової, у теорії гарної системи генеральським розпорядком. У минулий понеділок Ярузельський, не послухавши поради і перестороги від фахової людини з табору „Солідарности", скасував існуючі ціни на м'ясо, масло, молоко і сир, дозволивши продавцям створити власний цінник. Наслідок був такий, що через ніч ціни зросли три — і чотирикратно. У Кракові кг. м'яса, що коштувало 690 злотих, підскочило до 6,900 злотих. На центральному харчовому базарі у Варшаві кг. ковбаси попередньої ціни 390 злотих підскочило до 1,430 зл. До речі: за офіційною розцінкою 1 доляр вартий 830 польських злотих. Але на чорному ринку за одного доляра платять аж до 5,000 злотих.

Очевидно, що така раптова і несподівана дорожнеча спричинила реакцію, яка вже тричі проявилася у подібних нагодах за панування комуністів. По всій Польщі покотилася хвиля страйків. Цим разом та харчова криза спричинила найповажнішу політичну кризу. 76 членів союзної з Комуністичною партією Селянської партії (нащадок колишнього „П'яста" з часу Польщі між двома світовими війнами) — відмовилися голосувати прихильно у затвердженні запропонованого Ярузельським нового прем'єра в особі генерала Чеслава Кіщака. Щобільше, навіть 13-ох членів Компартії, яка має в нижчій палаті парляменту, Соймі, — 73 депутати, приєдналися до опозиції проти Кіщака. Ярузельський залишився на становищі президента і командanта польської армії, але зрікся становища генерального секретаря Компартії. Новим секретарем став колишній прем'єр Мєчислав Раковський.

Нова харчова криза притьмарила відзначення 45-их роковин повстання у Варшаві проти гітлерівської окупації. Щоправда, у тому офіційному відзначуванні справді відважного здвигу поярмленої столиці Польщі — теперішні комуністичні правителі — не сказали всю історичну правду. Ця правда ганебна для Совєтського Союзу. Поляки заплянували повстання проти німецької окупації саме на той час, коли зі сходу наблизилася вже совєтська армія, зайнявши дільницю Праги по східньому боці ріки Висли. Організатори і полководці повстання рахували на допомогу від совєтського війська. Але большевики не рушилися і спокійно придивлялися, як німці бомбардують вулицю за вулицею дім за домом у Варшаві. Большевики повторили супроти поляків те саме, що вчинили були з-понад чотирьома тисячами польських старшин, які втекли на совєтську територію, як до свого „союзника": у Катинському лісі всіх їх розстріляли.

Харчова ситуація у Польщі покращає, бо в наслідок заклику президента Джорджа Буша Европейська економічна спільнота організує плянову постійну доставу до Польщі харчових надвишок з різних членських країн цієї спільноти. Інша річ, що претенсії поляків не скромні. Вони „вимагають" щорічних достав вартости одного більйона дол. У комуністичних країнах думають, що в країнах „капіталізму" кожний окремий громадянин є мільйонером. Дійсність трохи інша.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Павло Турула

НАПРЯМНІ ПОЛІТИКИ БАЛТІЙСЬКИХ НАРОДІВ

Балтійські народи висували в останніх роках дві концепції майбутньої державности своїх країн, суверенітет в рамках перебудованої спільноти народів Совєтського Союзу або повне відокремлення від Москви. Концепція обмеженої незалежности в рамках спільноти народів спершу домінувала, передусім її пробували реалізувати латиші і частинно естонці. Литовський Рух за перебудову, що виступає під назвою „Саюдіс", у початковій стадії також не противився такій постанові.

Латиський Народний фронт стояв на становищі, що повна незалежність не може бути реалізована заки не буде досягнена господарська і економічна незалежність. Згідно з його постановами політичні реформи в Латвії треба виборювати повільно і розважно, щоб не викликати репресії Москви. На запит журналіста чи Народний Фронт стремить до відірвання Латвії від Совєтського Союзу, була відповідь „рішучо ні, ми попираємо реформи Ґорбачова і заявляємо Москві, що хочемо діяти в рамках законів і в дусі реформ".

Як інформує латиська газета, що виходить в Чикаґо, Латиський Народний Фронт, заохочений ґорбачовською перебудовою і гласністю розвинув зразу широку діяльність по цілому Совєтському Союзі. Його делеґації відвідали Вірменію, Джорджію, Білорусію, Україну і всюди пропаґували творення Народних Фронтів з метою демократизації і плюралізму. Читав я заувагу, що естонці пов'язують свою долю з Фінляндією, литовці з католицькою Польщею, а латиші намічують зв'язки зі світом.

Треба подивляти завзяття, активність і діловість латишів у краю і на еміґрації. Минулої осені вони вислали з батьківщини за Захід 23-ох діячів Народного Фронту зі своїм президентом 33-літнім Дайнісом Евансом. Після відвідин численних осередків в Европі, Америці і Канади відбулися в Канаді в Гананакве в листопаді наради (симпозіюм) при співучасти 100 делеґатів Американського Латиського Товариства і їхнього Світового Об'єднання.

На цьому симпозіюм не радили над проблемою самостійности, бо вважали, що про це будуть рішати на батьківщині, але над конкретними завданнями допомоги латинському народові: контакти і виміна населення латишів зі заходу і батьківщиною, утворення фонду „ЕКО Латвія" — який буде допомагати проєктам розбудови; створення міжнародного дорадчого комітету для екологічних проблем Латвії; зорганізування інформаційного бюра для наукових дослідів у Латвії; президент Фронту висловив бажання, щоб латиші зі Заходу інвестували у майбутнє Латвії, можливо у людські вартості не конче матеріяльні надбання. Він заявив: „Ми потребуємо ваших досвідів, ідей, вашого знання і експериментування. Студенти з Латвії повинні приїжджати на студії на Захід для вивчення різних галузів знання і мов. Передовсім ваші професіонали мають поле для праці в Латвії як дорадники і учителі, дуже очікуємо на їхні приїзди". Була також пропозиція створити латиський „Піс Корпус", шестимісячне перебування для конкретних завдань, виконання технічних проблем у Латвії.

Політичні проблеми про вимоги самостійности обговорювали радше марґінесово, переважав погляд, що поспішати недоцільно, ставити лиш „один крок".

Тим часом нові події у СССР, зокрема брутальна масакра 9-го квітня в Джорджії вплинула на радикальну зміну в політичній постановці. Балтійці дійшли до переконання, що концепція суверенітету в рамках союзу з Москвою не реальна; або дальша неволя під гегемонією Москви або повна незалежність від Москви. Перші ствердили це литовці. На балтійській конференції в Таллінi 13-го — 14-го травня литовський Саюдіс зажадав ревізії становища і проголошення постанови з вимогою політичної і економічної повної незалежности.

Дня 31-го травня на конференції у Ризі Латиський Народний Фронт постановив, що Латвія буде стреміти до повної незалежности і потвердив резолюції прийняті в Таллінi:

1) Вимога незалежности балтійських народів у рамках невтральної і демілітаризованої зони в Европі; 2) декляраця економічної незалежности; 3) звернення до Комісії безпеки і співпраці в Европі і до генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй, щоби він виміг на СССР відкликання договору Сталін — Гітлер з 1939 року.

Подібну ухвалу прийняли також естонські організації, хоч давніше Естонська Верховна Рада проголосила домагання утворення суверенної республіки в рамках Союзу, але з правом вето до всіх адміністративних заряджень Москви.

Нам цікаво перевірити, які причини вплинули на зміну політики латишів супроти Москви. Найкраще це з'ясував президент латиського Народного Фронту Дейвіс Іванс. Він — член Комуністичної партії Латвії, вибраний делеґат до Національного Конґресу СССР після повороту з Конґресу в Москві виголосив на балтійській конференції в Таллінi таку промову: (цитую в перекладі) „Неминучий упадок імперії уже не може бути загамований ні киями ні танками, цей режим також не має сили ані фанатичних жерців та не розпоряджає ідеями, які могли б об'єднати і контролювати. Режим, однак, також не має бажання ділитися владою відповідно до засад приличности, справедливости і рівноправности. Ми це самі повинні і мусимо підняти, щоб запевнити

(Закінчення на стор. 4)

Пл. сен. Мирослав Лабунька

ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ — ВАЖЛИВА СПРАВА

(До питання віднови Пласту в Україні)

Події, що відбуваються під сучасну пору в СССР, а особливо в Україні, у зв'язку з т. зв. перебудовою і відкритістю, продовжують певні надії на зміну способу думання суспільства, як і на зміну політичної структури країни. Хоч і повільно та й не рівномірно, якщо йдеться про поодинокі національні республіки, то все таки проходить певна демократизація суспільства. Досі найважливішим наслідком цих процесів треба вважати почуття свободи від страху серед загалу громадян.

Переміни, що проходять в СССР і УССР, заторкують до глибин інтереси українського народу й тому вони не можуть бути байдужими для кожної української людини, включаючи й тих громадян українського роду, що живуть на поселеннях, у діяспорі. Хотілося б, щоб після довгих страждань і великих втрат, що їх довелось зазнати українському народові досі, доля його чимскоріше покращала. Через це українська інтеліґенція та свідомі верстви робітництва й селянства в Україні надіються на нині пропаґовану перебудову, яка за їхніми сподіваннями мала б принести кінець політичним переслідуванням і економічній відсталості, як і кінець мовної і культурної русифікації. Не беремось тут аналізувати цих можливостей, ані ставити далекойдучі прогнози на майбутнє. Бе-

I.

ремо радше до уваги зміни, що вже заіснували й хочемо звернути увагу тільки на один аспект життя українського народу на батьківщині. Аспект цей — виховання української молоді. На цю тему хочемо висловити декілька думок у цій нашій статті, як і заняти більше формальне становище до певних, конкретних випадків.

Як відомо, від самих початків існування СССР, цієї багатонаціональної держави, справа виховання молоді стала прероґативою Комуністичної партії большевиків (тепер: КП СССР), єдинодозволеної політичної організації в цілій країні. Під загрозою найсуворіших покарань ніхто не мав права порушити цієї монополії, що була забезпечена відповідними законами та хоронена адміністративними органами держави. Навіть батьки не мали права рішати про ідейне спрямування й організаційні способи та засоби виховання їхніх дітей, що було грубим порушенням їхніх природних та громадянських прав. Організаційно виховання молоді спочивало виключно в руках проводів Комуністичного союзу молоді (Комсомол) і Всесоюзної піонерської організації — для підлітків (обі — імени В. І. Леніна). Обі організації строго контрольовані КП СССР. Ідеологічно виховання молоді проводилось і проводиться на основі матеріялістичної філософії і політичної ідеології марксизму-ленінізму. У цьому відношенні на будьякі відхилення не дозволялось. Виховання це мені ані під ідеологічним, ані організаційним оглядом не задоволяє доростаючої молоді в СССР. Його неґативні наслідки давно відомі, а це — ідейна порожнеча, кар'єризм провідного активу, і поражаючий матеріялізм. Особливо шкідливими й згубними були наслідки організаційної централістичної системи та ідейно-культурного спрямування такого виховання молоді для союзних національних республік СССР та національних меншин через те, що обидві організації молоді стали інструментами русифікації — мовної і культурної — у цих республіках та серед меншин. Саме це й було причиною чому у прибалтійських республіках, а також в Україні піднесено голоси за право на існування інших організацій партії в тих республіках, які забезпечили б більш позитивне та краще — зі становища, національних інтересів цих народів — виховання їхньої молоді.

II

Саме в контексті вище з'ясованої ситуації на відтинку виховної праці в СССР, хочемо торкнутись вісток, що наспівають закордон з України, про бажання відновити діяльність організації української молоді Пласт. Вважаємо, що таке бажання зі сторони українських батьків вповні природне, зрозуміле й оправдане. Зі сторони проводу українського Пласту — Головної Пластової Булави — може бути висловлена тільки радість, що ідея цієї заслуженої організації української молоді знаходить сьогодні в Україні признання. Рівночасно вважаємо за наш обов'язок пригадати усім зацікавленим генезу повстання українського Пласту, його ціль, ідейні заложення і своєрідну виходну систему. Бо тільки засвоївши ці основні відомості й практикуючи в щоденному житті чесноти пластуна (Пластовий Закон), можна стати справжнім пластуном; сама назва „пластун" не робить нікого пластуном.

Закінчення буде.

Роман Левицький

Небелиці діда Паляниці

БАБІЙ

Які то дива творяться на цьому світі! Яка та політика зрадлива і брехлива. Присікалася до бабіїв... Світ кінчиться!

Хто ж такий бабій? — Коли взяти з історичного боку, то першим бабієм був Адам, а після нього кожний жонатий чоловік — це бабій, а щодо нежонатих, себто парубків, то можна сміло сказати, що вони ще більші бабії як жонаті. Всі мистці, поети, малярі, скульптори, композитори, всі бабії! Всі вони прославляють жіночу красу.

І, ось сенатори і конгресмени американських палат, рішили, що секретарем оборони не може стати сенатор Тавер, бо він бабій! — Диви, яку пришили латку... Плюнути можна з досади.

У старому краю бабієм називали такого, що говорив до жінок „речі чемнії", що „цілуйручкав", що підсував стільця „паням добродійкам", що помагав „їмосці" злазити з воза, що „обтанцьовував" дівчат і молодиць на вечерницях, щоб ніхто не „петрушкував"... Хіба за те старокрайового бабія хтось осуджував? Ні. Навпаки, його скрізь і все радо вітали.

На землі Вашінгтона, в країні добробуту і волі, кожний сенатор має свою секретарку, або і кілька і навіть той найбільший ліберал, сенатор що найголосніше осуджував Тавера за бабійство, мав секретарки. З одною, як це відомо з преси, виїхав пізньої ночі на озеро Чапаквіддік... залишімо політику, вона осоружна, вернімося до бабіїв, вони цікаві. — Пригадаймо для прикладу Фавста. Старий, поважний вчений, книжковий міль, науковець зі стажем академіка і т.д., — продає чортові душу свою, за дівчину.

І мені довелося, як я був молодий, а це ще так недавно було, зустріти дівчат, що зачарували мене своєю красою раз на все моє життя. Було це в селі Кип'ячка на Тернопільщині. Сюди я приїхав на приходство до моєї сестри і її чоловіка, отця пароха. Зі мною тоді трапилася пригодонька, а саме, польський уряд звільнив мене з праці учителя в державній гімназії. Це ніяке диво, а польська політика. Всіх українців звільняли тоді з державних посад, щоб залишився тільки „поп і хлоп".

Отець парох запропонував мені зорганізувати церковний хор. Взявся я до цього діла з охотою. До хору зголосилися всі ті дівчата, що дівочили, або інакше сказавши, ті, що були „на порі", і хлопці, що „парубочили", тобто шукали нареченої. Підростків ані старших до хору не приймали. О, яка розкіш була тоді для мене провадити цей хор!

Я ціле своє життя жив з того, що вчив співу і диригував хорами, — і сьогодні це роблю. За 60 років такої безперервної праці я мав хори дитячі, шкільні, гімназійні, славний хор учительської семінарії в Криниці на Лемківщині, хор Теологів у Гіршберґу в Німеччині, Метрополітальний Хор Ліги Української Молоді УНС в Ню Йорку, хор ім. А. Шептицького при церкві св. Юра в Ню Йорку і хори „Бояни" в Америці, а крім цього групи бандуристів, чоловічі, жіночі і мішані, згадаю хоча Капелю Бандуристів ім. Г. Хоткевича при Українському Музичному Інституті в Ню Йорку, ансамбль бандуристок Сестрицтва Православної Ліги в Бавнд Бруку. Чудові були хористки і бандуристки! — Одначе ніколи і ніде не зустрів такого чарівного дива, як у згаданій вище Кип'ячці на Великдень. Три дні від ранку до ночі мої улюблені хористки, яких ніколи не забуду, виводили біля церкви гагілки. Не пропустив я ні одної гагілки. Ой, що ж то був за „Шов"! Ніде в Европі ні в Америці, на найбільших сценах, не побачив я такого спектаклю! Ніде! Повірте! Яка грація, виточненість і привабливість у рухах, яка вроджена культура у співанні, промінювала від тих дівчат, наче чарівних мавок із малої української прекрасної тисячолітньої мітології!

І сьогодні у моє 80-ліття, як зустріну дівчину схожу на хористку з Кип'ячки, стаю мов завороженний. Тоді трапляється, звичайно, така сцена: дівчина, помітивши моє захоплення її красою, усміхнеться до мене і скаже: „Гай", а я думаючи що це по-українському, порину в розкішно-радісну задуму. Мені тоді здається, що вся земна краса втілена в дівчину.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

НЕВДОВОЛЕНИЙ ЧИТАЧ

У „Свободі" з 23-го червня ц. р. появилося вияснення проф. Омеляна Пріцака на комунікат Президії Наукової Ради при СКВУ („Свобода", 9-го червня ц. р.), в якому сказано, що проф. О. Пріцак без порозуміння й відома українських наукових установ у діяспорі та без узгіднення з Науковою Радою при СКВУ організував конференцію Міжнародної Асоціяції Україністів, зіґнорувавши основний принцип координації й співпраці наших наукових установ. Це в дальшій консеквенції є повним іґноруванням нашого суспільства, яке зложило кілька мільйонів на УНІГУ.

Наукова Рада не може давати себе втягати до дискусії над самозрозумілими справами, а доречним є дати відповідь проф. О. Пріцакові на його вияснення.

(Закінчення на стор. 3)

Раїса Галешко

ГЛАСНІСТЬ ЧИ ВИБІРКОВА КРИТИКА?

I.

У Совєтському Союзі — гласність і перебудова. Ці слова відомі сьогодні в цілому світі і перекладу не потребують. Вони, мов символ, мов прапор, який підняла найбільша країна світу в знак того, що вона змінює свій політичний курс.

Людям дозволили говорити правду. Таке людське, таке природне прагнення, як жити за законами правди, в Совєтському Союзі, возведено до рівня доблести. Це називається гласністю.

Отже, гласність в СССР утверджується понад три роки — з приходом до влади Михаїла Ґорбачова. Коли ми вперше почули це слово, усвідомили його значення, то не знали, що з ним робити, з чого починати. В душі у кожного накопичилося стільки болю і образ, і водночас так довго затуляли рота, що люди розучилися говорити.

Перші сміливіші публікації пішли, звісно, з центральної, тобто московської преси. Пам'ятаю, як жадібно люди вчитувалися в кожне слово. Накидалися на газети, мов голодний на хліб. Ми п'яніли від того читання. Людині, яка не пережила такої історії, як український народ, все те важко зрозуміти.

Слово „гласність" вимовляли по-різному: з страхом, з іронією, з викликом. А на Україні все більше з страхом.

На рейки, як кажуть в СССР, революційної перебудови і гласности країна стала в 1985 році, а на весні 1986 сталася катастрофа на атомній електростанції у Чорнобилі. Чому я ставлю поруч ці дві події? Перша дала право говорити правду, друга дала тему розповісти правду. Тема гірка і трагічна, але тим необхідніша була потреба сказати людям правду.

Якою була ця правда, як проявила себе на практиці новонароджена гласність, сьогодні знає увесь світ. І все ж ми не хочемо, не маємо права не згадувати ще і ще раз про той час. Нам не сказали правди ні в перший день, ні в другий, ні по сьогоднішній день ми не знаємо всієї правди.

Сиґнал тривоги пролунав, як відомо, із західних держав, про катастрофу заговорив увесь світ. Ми змушені були її визнати, але при цьому всіляко гальмували правдиву інформацію, зафарбовували темні кольори в світліші.

Чому немає жодного знімка про те, що гасили пожежу в перші дні, немає жодного репортажу про те, як евакували населення міста Прип'яті? Може, журналісти виявилися неповороткими? Ні, я знаю репортерів, які кинулися на місце події в перший же день, намагалися проникнути через кордон військових. Їх не пустили. Здається, через п'ять днів з'явилися перші кадри на телебаченні — коли надійшла вказівка з Москви.

Як, наприклад, дізналася про аварію на Чорнобильській АЕС я, живучи в столиці України Києві, за 100 кілометрів від Чорнобиля? Жили ми з сім'єю у комунальній квартирі. Для канадійця то диво нечуване (бодай ніколи й не дізнались, що то таке). Нас чотири сім'ї жили в одній великій квартирі, кожен у своїй кімнаті чи двох, користувались спільною кухнею, ванною й туалетом, а також телефоном. Вранці зустрічаємось коло плити з сусідкою Галею й вона каже буденним голосом, що в Чорнобилі на атомній станції щось сталося, бо її Василя (він міліціонер) викликали серед ночі на службу. Дзвонила я друзям, колеґам по роботі, телефонували мені, передавали, хто що чув, ще без ноток тривоги, бо не відали нічого. Оце й усе „радіо".

Дня 27-го квітня, на другий день по аварії, коли реактор викидав у повітря смертоносні нукліди, ми святкували доччині іменини, скликали дітей. Після застолля усі пішли в парк на Володимирську гірку — святе місце, де 1000 років тому була хрищена Україна-Русь, бавилися, грали в м'яча. Накрапав теплий дощик, проростала молода травиця. Діти раділи сонцю, першому дощу, всьому живому. А тим часом на їхні голови падали радіоактивні елементи.

Дня 1-го травня — загальнодержавне свято в СССР. У всіх містах і селах відбуваються святкові демонстрації трудящих (колись в них могли брати участь усі бажаючі, згодом — за пропусками, лише люди, визначені в партійних комітетах за місцем роботи. („Демократія"!). На Хрещатику — центральній вулиці Києва, на високих трибунах стояли провідники Комуністичної партії України Щербицький і Ко, і по-батьківському, всміхаючись, махали рукою дітям, що йшли в колонах демонстрантів і несли їхні портрети.

Правда, своїх дітей партійці з верхніх ешельонів влади вивезли відразу після аварії. Серед народу прокотилася хвиля невдоволення і паніки. І з Москви була дана вказівка повернути вельможних нащадків назад, інакше, мовляв, доведеться розплачуватися партійними квитками. Для тих, хто користає із своєї влади, здоров'я власних дітей і внуків так само дороге, як і партійні квитки, то ж бо вчинили за принципом: „Сіно ціле і вівці ситі". Дітей не повернули, зате оголосили евакуацію усього молодшого населення з ближніх до реактора районів, у тому числі й з Києва. Але то сталося десь через два тижні після аварії.

...Вечорами люди накручували радіо й ловили „голоси" з Америки, Західньої Німеччини, Англії, щоб потім передавати новини з уст в уста. Часто в тій інформації число жертв і розміри трагедії перебільшувалися, але люди схильні були вірити словам із-за кордону, аніж своїй рідній пресі, бо за довгі роки звикли до брехні, а жадна гласність ще була сором'язлива, мов дівка на виданні.

То було три роки тому. Ми лише вчилися говорити, лиш напів розтулили рота. Що ж сьогодні?

Повернімося до того ж Чорнобиля, бо його називають своєрідним індикатором, який показує рівень гласности в республіці. В грудні минулого року я бачила кінофільм, знятий на українській студії імені О. Довженка режисером Роланом Сергієнком „Поріг. — Два роки після Чорнобиля". З ініціятиви режисера групи — працівників атомової електростанції, які брали участь у створенні фільму, — його демонстрували в невеличкій залі якоїсь школи на околиці Києва для журналістів, письменників, а головним чином для самих енерґетиків, яких спеціяльно запросили. Демонстрували так би мовити нелеґально, бо дозволу показувати цю стрічку на екранах кінотеатрів чи на „Ті-Ві" режисер не отримав.

Продовження буде

КОМІТЕТ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ ГАРВАРДСЬКИЙ ПРОЄКТ, ПІД ПРОТЕКТОРАТОМ СКВУ

щиро дякує нижче названим особам і установам за грошеві пожертви на реалізацію Гардвардського Проєкту в тисячоліття Руси-України:

СПИСОК ч. 20:

$25,000.00 — Зенон і Ґльорія Ґоїв (на том Гарвардського Проєкту).
По $1,000 — д-р Іван і Татьяна Кохан, Українська Кредитівка „Самопоміч" у Гартфорді, Конн.
$500 — Михайло і Катерина Васкул*.
$470 — Комітет Тисячоліття з Янґставн, Огайо.
$200 — Тамара і Данило Городиські.
$150 — Ярослава й Омелян Томич.
$120 — Марія Мулькевич.
По $100 — Стефан і Кляра Гарасимів, Марія Палідвор (в пам'ять і в першу річницю смерти мужа д-ра Василя Палідвора).
$25 — д-р Володимир і Ореста Фединяк (в пам'ять бл. п. проф. Леоніда Бачинського)*.

СПИСКИ ПООДИНОКИХ ВІДДІЛІВ КТХРУ-ГП:

БАЛТИМОР, МД

$1,000 — Софія Михайлишин (в пам'ять і в першу річницю смерти мужа бл. п. Семена Михайлишина).
$200 — Евген Снігура.
$65 — Остап Садовий.
(переслав п. Евген Снігура)

ВАШІНҐТОН, ДК

$500 — Ярослава Ірена Пацлавська.
$150 — Петро Данилюк.
По $100 — Евген і Анізія Ґіль, Теодозія Кічоровська, Зоряна Пащин, Наталка Слюзар, Юрій Саєвич, Андрій і Патриція Філіпов, д-р Ростислав і д-р Марта Хомяк, Володимир і Марлін Шарко.
По $50 — Елизавета Іванів-Джонз, Стефан і Юліяна Мунсінґ, Марія Руденська.
(переслала п-ні Марта Мостович)

НЮАРК, Н. Дж.

$2,000 — Василь і Пелаґія Кучкуда.
По $1,000 — Евген Балацький, Зеновія Воробець, Роман і Надія Канюка, д-р Ярослав Миндюк з дружиною, д-р Богдан і Богданна Худьо, д-р Любомир і Звенислава Явні.
$300 — Зеновій Терлецький.
(переслав п. Богдан Робак).

РОЧЕСТЕР, Н.Й.

$1,000 — Українська Федеральна Кредитова Спілка.
$500 — Марія Холевчук.
По $100 — Товариство св. Імени при церкві св. Йосафата, Анастасія Смеречинська.
$75 — Іван Федунишин.
$50 — Юрій Ірочко.
По $25 — Марія Бодик, Іван і Анна Олексик.
$20 — Галина Поґар; $5 — Мері Шампейн.
(переслала п-ні Ірина Руснак)

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА

$1,000 — д-р Осип Данко (член 25-го куреня УПС „Ордену Хрестоносців", на українські переклади).
$300 — Ілярій Мазепа.
$250 — Микола і Володимира Кавка.
$100 — Віра Кліш (в пам'ять батька бл. п. Івана Покорського).
$20 — Надія і Осип Німилович (в пам'ять бл. п. д-ра Теодозія Сенковського).
(переслала п-ні Марта Шиприкевич).

* ПРИМІТКА
Використали дорівнювальні фонди своїх працедавців: М. і К. Васкул, д-р В. і О. Фединяк.

Заохочуємо всіх, що затруднені в підприємствах, які практикують програму "Matching Gifts" враз із своєю пожертвою (чеки треба виписувати на "Harvard University Ukrainian Studies Fund", а в примітці вписати "MUC") прислати теж аплікації на дорівнювальну вплату, відповідні формулярі можна одержати в канцелярії працедавця.

Збіркова акція продовжується.
Всі чеки просимо виписувати на:

Ukrainian Studies Fund M.U.C.
(M.U.C. означає Millennium of Ukrainian Christianity)

Пожертви просимо висилати до канцелярії Комітету на адресу:

Millennium of Rus'-Ukraine Christianity Committee
63 Fourth Avenue • New York, N.Y. 10003

За КОМІТЕТ:

д-р Степан Ворох
Голова

Володимир Баранецький
Фінансовий Референт

Святкування Буковинського куреня

Петро Войновський зустрічає хлібом-сіллю Владику Антонія — Почесного капеляна Буковинського куреня.

Кергонксон, Н. Й. — Заходом команди Буковинського куреня при співучасті Головної управи О'єднання б. Вояків Українців в Америці (ОбВУА), відбулися тут у неділю, 9-го липня, святкування Буковинського куреня, присвячені радісній події, що Владика Антоній, Єпископ УАПЦ Ню Йорку і Вашінгтону, прийняв прохання стати Почесним капеляном куреня.

Святкування почалися о год. 10-ій ранку відправою Архиєрейської Святої Літургії і Панахиди за полягглих борців-воїнів за волю України, у вояцькій святині, церковці-пам'ятнику, що її збудував власними силами кол. командир Буковинського куреня полковник Петро Войновський. Разом із колишнім головою громади УАПЦ в Кергонксоні Василем Цимбалом він привітав Владику перед церквою хлібом і сіллю, а дівчинка Катерина Косів вручила Владиці квіти. В церковці вітав Владику митрофорний протоієрей о. Володимир Базилевський, настоятель УАПЦ в Ню Йорку і опікун воякцької святині. Співав хор, зложений з хористів УАПЦ Кергонксону, катедри св. Володимира в Ню Йорку і околиць, під диригентурою композитора Михайла Лева.

Архиєрейську Святу Літургію відправив Владика Антоній при співучасті митрофорного протоієрея о. В. Базилевського і митрополичого протодиякона о. Володимира Поліщука. У відправі Панахиди, що відбулася при хресті — камінному престолі, що напроти церковці, взяли участь теж настоятель УАПЦ в Гадсоні, Н. Й., о. протоієрей Іван Куліш і настоятель місцевої УКЦ св. Трійці о. Лев Любинський.

Святочні відправи звеличали своєю присутністю голова Проводу Українських Націоналістів (ПУН-у) і новообраний віцепрезидент Української Народної Республіки Микола Плавюк, прапороносці 8 прапорів: Українських Січових Стрільців (УСС), Буковинського куреня, Об'єднання б. Вояків Українців в Америці (ОбВУА), Об'єднання кол. Вояків УПА, Організації Державного Відродження України (ОДВУ), Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ), Пластового куреня „Хмельниченки" і місцевої Пластової станиці, численні місцеві та позамісцеві громадяни, представники організацій.

Святковий бенкет відбувся о год. 3:30 в залі „Веселка" на Союзівці при співучасті понад 200 осіб. Він почався вояцьким апелем, що ним проводив голова Головної управи ОбВУА сотник Осип Труш. На сцені прикрашеній тризубом, гербами Києва і Буковини та написом „Вітайте, Владико капеляне!" роботи Романа Саса, уставилися прапороносці прапорів: УСС, Буковинського куреня, ОбВУА і Об'єднання кол. Вояків УПА, ветерани визвольних змагань, проф. Роман Чучкевич і д-р Роман Барановський. Соліст Микола Голодик заінтонував „Боже Великий єдиний, що підхопила ціла заля і зворушливо відспівала. Після військового звіту сотника О. Труша полковникові Войновському, цей останній провів церемонію відзначення сл. п. сотника Михайла Гуцула Хрестом Заслуги, передаючи його із відповідною грамотою дружині покійного сотника Катерині Гуцул, в присутності синів — полковника американської армії Ярослава і о. диякона Олега.

Бенкет започатковано молитвою, що її провів Владика Антоній, а ведучий бенкетом автор цих рядків після короткого привітання в поетичній формі представив учасників почесного стола: Владику Антонія, Єпископа УАПЦ Ню Йорку і Вашінгтону, митрофорного протоієрея о. В. Базилевського, настоятеля УАПЦ в Ню Йорку, митрополичого протодиякона в Бавнд Бруку, о. Володимира Поліщука з паніматкою, настоятеля УАПЦ в Трой, Н. Й., о. Володимира Пашка з паніматкою, настоятеля місцевої УКЦ о. Лева Любинського з дружиною, о. диякона О. Гуцула з паніматкою, головного предсідника УНС д-ра Івана Флиса з дружиною, почесного голову ОДВУ і представника ПУН д-ра Богдана Шебунчака, полковника Петра Войновського з дружиною, представника УН-Ради Всеволода Саленка з дружиною, голову ОбВУА, сотника Осипа Труша, діючого голову Крайового комітету 1000-ліття Християнства в Україні д-ра Юрія Солтиса з дружиною, голову місцевого відділу УАКРади д-ра Олега Волянського, представника Пласту і голову цих святкувань Дарію Хухру, представника Українського Золотого Хреста Міру Повх і голову місцевого Відділу СУА д-р Стефанію Барановську.

Вітаючи достойних гостей, привітав, зокрема, прибулих: курінного отамана Пластового куреня „Хмельниченки" в Монтреалю Михайла Звоника, Ярослава Коваля з дружиною з Торонто, поручника УПА Богдана Мака з Фльориди і з України дружину дисидента Любу Морожинську з дочкою.

Привіти надійшли від: Українського Вільного Козацтва за підписом отамана Паланки майора Йосифа Іваха-Байди, Центрального об'єднання буковинських українців в Америці, за підписом голови О. Суховерського і секретаря П. Григоровича, Української Стрілецької Громади в Канаді, за підписом голови Андрія Славича і секретаря Олекси Задойка, УПЦеркви Всіх Святих в Ню Йорку, за підписом о. Івана Ткачука, Крайової Пластової Старшини в ЗСА, за підписом голови Ігоря Сохана і секретаря Олі Стасюк, Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій (ІСНО) за підписом голови Павла Дорожинського (депеша), Об'єднання кол. Вояків УПА в ЗСА, за підписом голови М. Бохна і секретаря І. Білевича, Українського Національно-Демократичного Об'єднання (УНДО) за підписом голови д-ра Романа Барановського і секретаря д-ра Євгена Переймы, місцевого відділу СУА, за підписом голови д-р Стефанії Барановської і секретаря Михайлини Баран, УВКозацтва в Пассейку, за підписами Модеста і Ірени Кливаків, Ольги і Мирослава Смородських, Українського Золотого Хреста, за підписом голови Наталії Іванів, хорунжого 8-ої бригади УГА, інж. Степана Куропася (депеша), Марії Квітковської, Любомира Клинича, родини Григоровичів, Софії Клепачівської-Чопівської, Миколи і Володимири Кавки, хорунжого В. Станислава, д-ра Зенона і Марії Городиських, православної громади Кергонксону, за підписом о. І. Куліша, НТШ і Товариства Українських Інженерів в Америці за підписом голови д-ра О. Мороза, Пластового куреня „Хмельниченки", за підписом курінного М. Звоника, редактора підпільних видань в 1941-1945 рр. М. Бажанського, Віктора Росинського, Володимира Пашківського і К. Гнатківського, Івана Тершаківця — хорунжого УГА, Дмитра і Галини Грушевських, Володимира і Лідії Данилюк, Миколи Коника, Юрія Вибачинського—Загул і К. Степового з родиною.

Усно вітали: митрофорний протоієрей о. В. Базилевський, о. парох Лев Любинський, д-р Богдан Шебунчак від ОДВУ і ПУН-у, Ярослав Коваль від Української Буковинської Громади в Торонто, д-р Мирослав Росовський від Центрального Об'єднання Буковинських Українців в Америці, д-р Олег Волянський від місцевого Відділу УАК-Ради, а закінчив Владика у своєму слові.

В мистецькій частині програми, якою проводила Марічка Глібович, виступали: Микола Голодик — рецитація „Пролог" з поеми „Мойсей" Івана Франка, Марта Кокольська-Мусійчук, сопрано, виконала пісні: арію з опери „Гайдамаки" М. Мейтуса, „Колись дівчино мила", і „Як давно" — М. Китастого, при фортепіяновому супроводі Михайла Лева, скрипаль Рафаель Венке виконав Скерцо Брамса і полонез „Брилянт" Вайнявського при фортепіяновому супроводі Семена Лайфшина, Оля Білозор-Цегельська продеклямувала вірш Миколи Руденка, а соліст Микола Голодик виконав „Гамалія", арію Гната з опери „Назар Стодоля", муз. Данькевича, і „Ой чого ти дубе", муз. Стеценка, при фортепіяновому супроводі Михайла Лева.

Учасники бенкету нагородили виконавців мистецької частини щедрими оплесками за незвичайно прецизне виконання точок, що збагатило програму святкувань і спричинилося до його успіху.

Після молитви всі прапороносці, представники військових формацій та виконавці мистецької частини програми зібралися на сцені, де полк. Войновський представив сотника Василя Сердюка, старшину Буковинського куреня, подякував Владиці, виконавцям програми і всім гостям за численну участь. Національним славнем закінчено святкування.

До ділового комітету, що займався підготовою святкувань входили: Дарія Хухра — голова, Володимир Беріска — перший заступник, полк. Войновський — другий заступник і Таня Паш — секретар.

Д-р Роман Барановський

Невдоволений...

(Закінчення зі стор. 2)

Прислуховуючися до голосів декого з колег з наукового світу, хочу відповісти на згадане виясненння, бо мовчанка могла б означати, що автор „вияснення" переконав загал про слушність своєї справи. А тим часом воно далеко не так.

Те, що господарями конференції були італійці, не вирішує питання у користь проф. О. Пріцака, бо він сам признається до своєї активної ролі в її організації. Годі вимагати від італійських учених, щоби вони орієнтувалися всеціло в скомплікованій проблематиці світу вільної нашої науки, відірваної насильно від матірного пня рідної землі. Зовсім інакше мається справа з автором даного вияснення, який вийшов зі свого суспільства й з рядів української науки, а тепер забуваємо про них. Своїм непереконливим виясненням проф. О. Пріцак потвердив лише зроблений йому закид Президією Наукової Ради, бо така, делікатно кажучи, непродумана, самочинна акція вносить у світ вільної нашої науки та діє на її шкоду.

Замість дати добрий приклад, як пристало науковцеві при виявленні єдности, взаємопошани й спільного розуміння у важкій добі змагань за побіду української наукової правди, він пішов по лінії сумної слави отаманчиків окремих загонів, які на власну руку „воювали за Україну"... довоювалися до руїни.

Олександер Домбровський
Ню Йорк

ЧИНОВНИКИ УРЯДУ президента Джорджа Буша заявили, що Президент був готовий зарядити налет і бомбардування терористичних сховищ в Ливані, якщо викрадачі-шантажисти були б вбили ще одного американського закладника. Плян, що його був у разі потреби вибрав президент Буш, наказував американській Шостій фльоті атакувати терористичні пункти вживаючи для цього бомбовиків з літаконосних кораблів морської фльоти, котрі за останні три дні підплили на потрібну віддаль засягу. Одним з прицілів мала бути околиця Баальбеку в східньому Ливані, де роками стаціонує майже 2,000 іранських революціонерів разом з ливанськими шіїтськими мусулманами.

В ІНТЕРВ'Ю ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКОМУ журналові „Бунте" віцепрезидент ЗСА Ден Квейл заявив, що Німеччина цілком неоправдано виявила таке гостинне прийняття Міхаїлові Горбачову, який при всій своїй фотогенічності і вмінні підтримувати розмову залишається принципіяльним ворогом Заходу. За словами Д. Квейла, німці повинні б пригадати, що для них зробила західня спільнота. Право на високооплачувану працю, високий рівень життя, все, що вони досягли, на думку Квейла, є наслідком прийняття західньої політичної системи і західньої філософії. „Горбачов, — сказав Квейл, — став першим совєтським лідером, який опинився в центрі уваги західньої телевізії, але Захід не повинен забувати про те, що комуністична система аморальна у своїй основі. Виходячи з цього, можна вважати, що ні один комуністичний лідер не має права на моральний авторитет".

Замість квітів на свіжу могилу

св. п.
МАРІЇ КОЗАК з БОРТНИКІВ

складаємо 200 долярів
на Релігійне Товариство Українців Католиків ЗСА — „Св. Софія".

•

ВШ. Маестрові Едвардові Козакові та Родині висловлюємо наше глибоке співчуття.

СТЕПАН І НАДІЯ КОСТИКИ

В сороковий день смерти нашої Дорогої СЕСТРИ

бл. п. Наталії Смотрич-Ілик

учительки на Рідних Землях, довголітнього в'язня Колими, замість вінка на Її могилу в Україні — Дрогобич жертвуємо 100 долярів
на Патріярший Фонд — УКУ в Римі.

Сестра — КАТЕРИНА БУК з мужем АНДРІЄМ і Родиною

Гантер, Н. Й.

Ділимося сумною вісткою,
що дня 3-го серпня 1989 р. по тяжкій недузі відійшов у Вічність на 93-му році життя
наш Найдорожчий
ТАТО, ДІДУСЬ І ПРАДІДУСЬ

бл. п.
ЄЛИСЕЙ ДІХТЯР

працював для церкви св. Володимира і зробив 3 православні іконостаси.

ПАНАХИДА — неділя, 6-го серпня 1989 р. в похоронному заведенні Thomas Kostello, Iselin, N.J.

ПОХОРОН — понеділок, 7-го серпня 1989 р. о год. 9-ій ранку до церкви св. Дмитрія в Картерет, Н. Дж., а Тлінні Останки спочинуть на цвинтарі в Арлінґтон, Н. Дж.

Залишені в смутку:
дочки —
НАТАЛІЯ КЕНАК з мужем ЙОСИФОМ
КАТЕРИНА БАВЕРС з мужем ГЕНРІ
син — ГРИГОРІЙ
внуки та правнуки

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що в середу, 19-го липня 1989 р. по тяжкій недузі відійшов у Вічність на 90-му році життя у Фініксі, Арізона

бл. п.
МИКОЛА ПЕТРЕНКО

ПАНАХИДУ відправив о. Іван Крестюк в похоронному заведенні А. Л. Моор 20-го липня та Богослуження в українській православній церкві св. Покрови ранком, 21-го липня.

ВІДПРАВУ-ПОХОРОН довершив о. Нестор Коваль 24-го липня 1989 р. в українській православній церкві св. Андрія Первозванного. Тіло Спочилого похоронено на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

Залишились в жалобі:
дружина — ЮСТИНА
дочка — ТАМАРА БУРДА з мужем МИКОЛОЮ
син — ЛЕОНІД
внуки — ІГОР та ВІКТОР з дружиною ЕЙМІ
в Україні — внук ЄВГЕН з Родиною

Ділимося сумною вісткою, що в четвер, 3-го серпня 1989 р. відійшла у Вічність
наша Найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА І БАБЦЯ

бл. п.
ІРЕНА ДАШКО

ПАНАХИДА — п'ятниця, 4-го серпня ц. р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Muzyka при 2157 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.

ПОХОРОН — субота, 5-го серпня 1989 р. о год. 9-ій ранку до церкви свв. Володимира й Ольги, а Тлінні Останки спочинуть на цвинтарі св. Миколая в Chicago, Ill.

Залишені у смутку:
муж — ПЕТРО
донька — ХРИСТИНА ТУЛІП з мужем ФИЛИПОМ
сини —
д-р ЮРІЙ з дружиною ДЖОЕН
ЕВГЕН
д-р ДЖЕРОМ
і чотири внуки
сестра — ЕМІЛІЯ ВИШНИЦЬКА з мужем ПАВЛОМ

УРЯД МОЗАМБІКУ ПОГОДИВСЯ на переговори з повстанцями. Президент республіки, лідер правлячої марксистської партії ФРЕЛІМО Гоакін Чіссано дістав мандат на переговори з повстанською групою РЕНАМО на заключному засіданні чергового партійного з'їзду. Міністер закордонних справ марксистського уряду Паскоаль Мокумбі заявив, що „настав час прийняти мирні рішення і припинити військові дії".

ЛЕОНІД БАЧИНСЬКИЙ, ЯКОГО МИ ЗНАЛИ

У гарячу червневу неділю 1989 року облетіла ця сумна вістка українську діяспору: він вже не живе... Закінчилися 93 роки життя, наповненого до меж можливости задумами, починами, діяльністю на найбільш відповідальних громадських постах.

Леонід Бачинський... „Примружене Око" — нерозривна частина семи декад історії українського Пласту, „Вуйко Квак" — усміхнений приятель дітей та молоді, добродушний, але й суворий у вимогах до них, бо завжди мав на увазі основну мету: виховання нової української Людини. Вчений та популяризатор широкого діяпазону, громадський діяч, музейник, організатор... Важко й перечислити його многогранні зацікавлення і ділянки праці.

Предки Леоніда Бачинського, як можна догадатися з типового галицького прізвища, походили із Західньої України. І тільки у XVIII столітті переселилися в Уманщину, а опісля до Катеринослава. Шляхами таких численних українських шляхетських родів пройшли вони крізь відчуження від свого кореня аж до повного повороту до нього. І цей поворот до своєї національности закріпили союзом крови: два брати полягли у боротьбі проти московських окупантів. Третій, протоієрей о. Євген, був довголітнім співпрацівником та великим приятелем сл.п. полковника Євгена Коновальця у Женеві.

Вийшов на нелегкі шляхи еміґрації і наймолодший Леонід, 24-річний старшина армії УНР, ветеран боїв за Київ, деякий час помічник міністра військових справ. Виїхав як особистий охоронець поїзду, що ним евакуювався Уряд УНР. У доробку молодця був диплом абсольвента природничого відділу Київського університету. З цього ж набутого знання став користати ще в останні бурхливі часи визвольних змагань, як учитель та асистент при Українському університеті в Кам'янці-Подільському.

У таборі інтернованих старшин у Тарнові зустрівся вперше із Організацією Української Молоді Пласт. Зразу розпочав редаґування для нього журналу „Життя в природі" та залишився вірним пластовій ідеї до останнього віддиху. На всіх шляхах, куди б не носила його еміґрантська доля...

Перший пластовий курінь зорганізував у Луці біля Самбора, на своїй першій директорській посаді в Галичині. А далі за Закарпатті, у середніх школах Севлюша та Ужгороду. Аж поки в 1924 році став комендантом Пласту на Карпатській Україні. А Пласт тоді був там у стадії стихійного розвитку, начисляв коло

Св. п. Леонід Бачинський

20 осередків. У 1926 році Леонід Бачинський став зв'язковим до Пласту в Галичині від пластунів у Чехо-Словацькій республіці. Його організаційна праця йшла всюди поряд із педагогічною, з видаванням журналів та книжечок-посібників для пластової молоді (їх видав коло 20 у серії „Пластова бібліотека" видавництва „Ватра"), із веденням пластових таборів, що їх за своє життя провів 30, з того 18 на пості команданта. Вся ця праця таких молодих патріотів-ідеалістів, як сам Леонід Бачинський, як Кость Подільський, Богдан Алиськевич та багато інших, проходили в атмосфері змагань проти могутнього ще в ті часи москвофільства та мадяронства, підтримуваного старанно чеським урядом. Це було героїчне змагання за повернення Срібної Землі до свідомости її нерозривности з українським материком. Найпромовистіше заговорили про успіхи цих змагань подвиги карпатських січовиків, вихованців Пласту та пластових таборів. Немалозначним мірилом цих успіхів був і факт, що чорні сили, не знаходячи кращих засобів, домоглися вже в 1929 році усунення Л. Бачинського поза межі Чехо-Словаччини.

Переселений знов до Галичини, зазнав незабаром, у час патифікації, польського арешту, одначе включився зразу в працю Пласту як комендант пограничної округи українського пластового Уладу і на цьому пості пробув аж до вибуху Другої світової війни, дарма що від 1930 року, після розв'язання польським урядом, Пласт мусів прибрати всякі тайні форми діяльности, під назвою „Вогні", „Комісія вакаційних осель і мандрівок молоді" чи „Товариство опіки над молоддю". Цьому Товаристві головував Леонід Бачинський довгі роки у Перемишлі, де й очолював відомий Дівочий інститут.

У перший воєнний час, у княжому Ярославі, де був директором торговельної школи, працював для Пласту в новій формі, Виховній спільноті української молоді. Остаточно занесла його воєнна хуртовина до Північної Німеччини. Там, у Гайденав, крім директорства української гімназії, членства в кураторії українських шкіл та інспекторування у британській зоні Німеччини, зорганізував два пластові курені та ввійшов до вищих пластових проводів цієї зони.

В його діяльності слід згадати ще головства у двох делеґаціях Пласту на міжнародних Джемборі — в Беркінґген в Англії у 1929 році та в Муассоні у Франції в 1947.

Чергове місто, на цей раз довшого поселення Л. Бачинського, Клівленд в ЗСА, знову стало нивою його наполегливої пластової праці: на постах голови Станиці, Станичної Ради, Таборової комісії, Комісії придбання пластового дому. Тут, як і завжди та всюди, вмів гуртувати навколо себе молодь, надихати її захопленням, унапрямлювати ентузіязм.

Як високо цінили в Пласті працю пластуна сеньора та скавмайстра Бачинського, видно найкраще з цілого ряду його пластових відзначень: бронзової, срібної й золотої Пластової Свастики (це було ще, поки гітлерівська Німеччина присвоїла собі цей універсальний символ сонця), перші Пластові відзначення та „Хрест за значне діло", ордену „Пластової Сокири" та „Вічного Вогню", а врешті найвищих Орденів — святого Юрія в сріблі та золоті.

Особливо ваговита була діяльність пл. сен. Л. Бачинського в його матірному курені, Першому Уладі пластунів-сеніорів імени основника Пласту професора Олександра Тисовського та його брата й надхненника Степана. Цей курінь постав ще в 1930 році, рівночасно з новим тоді Уладом сеніорів. Леонід Бачинський був одним з його основників, поруд з самим д-ром Тисовським та пізнішим Начальним Пластуном проф. Северином Левицьким, Січовим Стрільцем Ганною Дмитренко-Ратич, Дарією Навроцькою, недавно померлою Марією Мудриковою, пізнішим мучеником большевицьких концтаборів Володимиром Горбовим.

Курінь цей відновив свою діяльність зразу ж після того, як уляглася світова хуртовина, у переходовий час у Німеччині. Леонід Бачинський став тоді Курінним суддею, а в 1962 році його обрали канцлером та курінним, і на цьому пості він пробув аж до часу, коли вік та важка недуга унеможливили всяку діяльність, під кінець 1970-их років. Завдяки своїй товариській, привітній вдачі, тактовій та особливій докладності у виконуванні обов'язків, — зрештою, як у Пласті, так і в кожному іншому ділі, — Л. Бачинський зумів підтримувати ділові контакти та дружню, родинну атмосферу між кількома десятками пластунів-громадян, розкинених по всіх, дослівно, континентах.

Та вся пластова й педагогічна праця були лише частиною його діяльности. Не можна ніяк поминути його заслуг у ділянці музейництва. Ним зацікавився він ще у 1910 році під впливом неперевершеного дослідника козацької старшини Дмитра Яворницького. Цілий ряд музеїв: „Стривігор" у Перемишлі, Музей ім. князя Ярослава Мудрого в Ярославлі, у Бльомберзі (перевезений повністю до Вінніпеґу) Центральний пластовий та загальний, Український музеї у Клівленді — це все діло його працьовитих рук та послідовності у кожній, найдрібнішій навіть праці

Доробок Леоніда Бачинського у статтях на різні теми начислює 745 позицій — із ділянок виховання, музейництва, біології, господарки. Окреме його замилування — бібліографія. З притаманною йому докладністю виготовив він точні списки праць своїх пластових друзів: д-ра О. Тисовського, проф. Северина Левицького, Павла Богатського, а також наших корифеїв Івана Франка та Тараса Шевченка, якого виданнями особливо цікавився та підготовив неодну їх виставку.

Предмет його фахових студій, біологія, зацікавив Л. Бачинського практичним приміненням у сільському господарстві та зблизив із товариством „Сільський Господар". Вже в Перемишлі був Л. Бачинський головою його філії та провадив із його рамени господарські курси. 1934 році став членом головної ради „Сільського Господаря" і членом та головою кількох його фахових секцій. В Ярославі у 1939-1941 рр. був головою філії, а згодом і директором централі цього Товариства на тодішнє генеральне губернаторство (Холмщина, Підляшшя, Лемківщина). У важкі ж роки німецької окупації на Волині заходився там організувати єдине дозволене господарське шкільництво.

Важко теж поминути його діяльність у комбатантських організаціях, де займав теж визначне становище як колишній учасник визвольних змагань у ранзі сотника, нагороджений Воєнним Хрестом та Хрестом Симона Петлюри.

За його всесторонню, зокрема наукову та публіцистичну працю, обрано Леоніда Бачинського теж дійсним членом Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, де працював вже звичайним членом від 1923 року.

Діяльність бл. п. Леоніда Бачинського заслуговує, безумовно, на куди ширше висвітлення, ніж це можна було зробити в рамках статті, а навіть на окрему монографію, яка, віримо, появиться. Та ще кращим пошануванням цього буде цілий ряд послідовників у молодому нашому, зокрема пластовому, поколінні, які забажають піднятися до тих вершин жертвенної ідейности та невсипучої праці, що на них був піднявся він у своїй пластовій та життєвій мандрівці.

Л. Храплива-Щур

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ У КОГОВЗІ

Коговз, Н.Й. (І.Д.). — Заходом Окружного Комітету УККА Олбанської Округи та українських організацій відбудеться в неділю, 20-го серпня ц.р. 15-ий з черги Український День в Українському парку в Коговзі, Н.Й., вул. Пуласького. Початок в 1-ій год. У програмі спортові ігри під проводом Миколи Філя, дитячою програмою займуться Дарія Спяк і Михась Савків, мол. Багато несподіванок для дітей, льотерія. Танці пічнуться в 5-ій год. при звуках оркестри В. Кривулича з Амстердаму. Смачний буфет заходом жіночих організацій.

Напрямні...

(Закінчення зі стор. 2)

фізичну, національну, соціяльну, політичну, економічну і екологічну безпеку латишам і нашим установам, щоби ми могли охороняти нас і наших дітей у незалежній Латвії. У Москві ми переконалися, що свободу не можна отримати ані благанням ані заявами, ми мусимо здобути і реалізувати її самі".

Попередній президент Латиського Народного Фронту Валдіс Стайнс вніс на цій конференції пропозицію, щоб заапелювати до союзників Другої світової війни СССР, ЗСА, Британії і Франції, щоб вони проголосили відновлення незалежної, демократичної і невтральної Латвії. За його ініціятивою Конференція в Ризі 31-го травня внесла постанову, що громадянином майбутньої латинської республіки буде визнаний тільки той, що був її громадянином вже 17-го червня 1940 року і його нащадки. Вимога дуже актуальна, бо в наслідок напливового елементу за совєтської окупації латиші тепер вже є у меншості на своїй території.

Управа Народного Фронту звернулася з апелем до свого народу, подаємо його у вимках: „Ми, латиші, можемо стреміти до двох різних форм незалежности; суверенітет в рамках Совєтського Союзу або без пов'язання з Москвою. Ми пробували досі перший варіянт, приймаючи федеративний принцип, однак ми стрінули в центрі СССР посилений спротив опозиції як в ділянці політики і економіки, так і в ідеологічній настанові. Підняли спротив також реакціонери внутрі нашої країни. В Конґресі СССР більшість поставилася ворожо проти аспірацій республік Союзу до їхньої національної суверенности. Тому Народний Фронт ставить одверте питання, чи ми маємо включитися до боротьби за повну політичну і економічну незалежність... У наших намаганнях Народний Фронт плянує застосовувати парляментарні засоби, покористуватися структурою праведного статусу Латиської ССР... Здаємо собі справу з цього, що дорога до осягнення нашої цілі буде важка і вимагатиме багато посвяти та політичної відповідальности усіх латиських патріотів".

Тим часом кореспонденти з Москви повідомляють, що Кремль відступив від свого неґативного становища до вимог балтійських народів. 27-го липня Верховна Рада СССР прийняла постанову, що вона умовно погоджується від наступного року уділити Литві, Латвії і Естонії економічну незалежність. Чи Москва іде на уступки перед загрозою внутрішнього конфлікту?

Щотижнева...

(Закінчення зі стор. 1)

кого і засудили там до 15 діб арешту за виступ перед багатотисячною громадою людей під час Панахиди в Івано-Франківському 18-го червня. За участь у тій Панахиді івано-франківський суд також засудив двох мешканців селища Рудно під Львовом: Володимира Твердя до 50 карбованців штрафу і Романа Біля до 30 карбованців штрафу.

• 26-го червня у Трускавці Львівської области о 6-ій год. на площі біля церкви на вулиці Стердницькій відбувся мітинг в пам'ять жертв сталінського беззаконня. У мітинґу взяли участь 8,000 чоловік. Люди тримали у руках синьо-жовті прапори і багато гасел. Відкрив мітинґ голова Трускавецького Товариства „Меморіял" лікар Мирон Бучацький. Серед інших особливо гостро виступив член львівської реґіональної Ради Народного Руху України Віктор Бурлаков, який засудив рецидиви неосталінізму в Україні в наш час. Запам'яталися виступи професора Кононенка з Ленінграду, голови трускавецького Осередку Товариства Української Мови Вячеслава Умнова, а також спогади про сталінське жахіття багатьох очевидців жителів Трускавця. Після мітинґу було проведено Панахиду, яку відправив православний священик.

• 28-го червня у Львові в народному суді Шевченківського району відбувся суд за позовом голови Комітету Захисту УКЦ Івана Геля про незаконність штрафів, накладених на нього адміністралтивними комісіями Ленінського району міста Львова і Теребовлянського району Тернопільської області за організацію греко-католицьких Молебнів. Суддя Івасюта визнав позов справедливим і скасував штрафи, як неправомірні.

• У Львові вийшов самвидавний збірник матеріялів міжнаціональної наради в Естонії, що відбувалася 30-го квітня і 1-го травня 1989 року. Обсяг збірника 60 ст. Відповідальний за випуск Григорій Приходько.

•1-го липня до Івано-Франківського прибула група членів УГС і Народного Руху кількістю близько 25 чоловік зі Львова для проведення пікетування-протесту проти засудження на 15 діб члена УГС Ігоря Деркача. На залізничній станції їх зустріла міліція і представники влади, що відмовилися себе назвати, вони стали погрожувати прибулим покаранням, але нікого налякати їм не вдалося. Група очолювана членом УГС Олегом Вітовичем прийшла під міську прокуратуру і розпочала пікетування. На гаслах було написано: „Волю Ігореві Деркачеві!", „Припиніть репресії проти членів УГС!", „Міліція, прокуратура та суд душать свободу!" та інші. Начальник міліції Івано-Франківського Гончаренко, який приїхав до прокуратури з цілою зграєю функціонерів, без кінця погрожував пікетувальникам розправою. Під час пікетування було складено заяву-протест, під якою поставили свої підписи багато івано-франківців. Цю заяву о. Війтович і Володимир Лозинський вручили старшому помічникові прокуратури міста Контраґізу. Після закінчення пікетування на станції в сквері було проведено короткий мітинґ протесту з розвинутими гаслами і синьо-жовтими прапорами, на якому зібралося до 1,000 чоловік. Начальник міліції Гончаренко через меґафон вимагав аби люди розійшлися і раз-у-раз сипав погрозами на адресу пікетувальників, а коли група сіла в поїзд і поїзд рушив, на перон примчала рота молодиків у бронежелетах та шоломах, підняла загальний свист і глумливі вигуки. Безглуздя їх появи було очевидним, але цього факту не зрозумів міліцейський чиновник Гончаренко який продовжував кричати, вслід за поїздом і сипав нескінченні погрози.

УЦІС